

Informatīvais ziņojums
“Par vēlēšanu procesu nodrošināšanai nepieciešamo
informācijas un komunikācijas tehnoloģiju,
resursu apjomu un ilgtermiņa vīziju”

1. Ievads

Centrālā vēlēšanu komisija (turpmāk – CVK) 2023.gada sākumā konstatēja, ka pastāv problēmas nodrošināt Eiropas Parlamenta vēlēšanas un ieviest Vietējo pašvaldību referendumu likumā paredzētas prasības. Ņemot vērā iepriekš minēto, 2023.gada 13.jūnijā Ministru kabinetā tika pieņemts lēmums par turpmāku vēlēšanu sistēmu pārvaldības procesa maiņu, t.sk., uzdots:

- Valsts reģionālās attīstības aģentūrai (turpmāk – VRAA) piesaistīt konsultantu vēlēšanu vadības sistēmas arhitektūras analīzei un pilnveidošanai;
- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai (turpmāk – VARAM) sagatavot informatīvo ziņojumu par nepieciešamo informācijas un komunikācijas tehnoloģiju un resursu apjomu un ilgtermiņa vīziju.

Izpildot Ministru kabineta 2023.gada 13. jūnija sēdes protokollēmuma “Informatīvais ziņojums "Par 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanu nodrošināšanu un par turpmāko atbalstu vēlēšanu organizēšanā" (protokola Nr.32 63.§) (23-TA-1382) 3.punktā noteikto uzdevumu, VARAM ir sagatavojusi informatīvo ziņojumu “Par vēlēšanu procesu nodrošināšanai nepieciešamo informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, resursu apjomu un ilgtermiņa vīziju”” (turpmāk – informatīvais ziņojums).

2. Esošās situācijas apraksts

Pašlaik vēlēšanu procesa nodrošināšanai tiek izmantotas vairākas informācijas sistēmas un e-pakalpojumi, t.sk.:

- Fizisko personu reģistrs (turpmāk – FPRIS), kas ir Latvijas Republikas iedzīvotāju datu pirmavots;
- Vēlētāju reģistrs (turpmāk – VR) - FPRIS apakšsistēma, kas satur informāciju par vēlētāju reģistru un nodrošina to personu uzskaiti, kurām saskaņā ar Eiropas Parlamenta vēlēšanu likumu, Pašvaldības domes vēlēšanu likumu vai Saeimas vēlēšanu likumu ir vēlēšanas tiesības Latvijas Republikā. VR apstrādā datus, kurus izmanto Elektroniskais tiešsaistes vēlētāju reģistrs (turpmāk - ETVR). Turpmāk (sākot ar 2025. gada 1.augustu) VR nodrošinās arī to personu uzskaiti, kurām ir tiesības balsot vietējos pašvaldību referendumos.;
- ETVR ir vēlēšanu procesam atlasīta VR datu kopa, kas kopā ar mobilajās iekārtās izmantoto aplikāciju (tīmekļa aplikāciju, kas piemērota darbiem ar mobilajām ierīcēm) nodrošina iespēju balsot jebkurā vēlēšanu iecirknī (gan Latvijā, gan ārzemēs), veicot attiecīgo atzīmi sistēmā;
- Vēlēšanu vadības sistēma (turpmāk –VVS), kas nodrošina atbalstu vēlēšanu funkcijām ar šādiem moduļiem: kandidātu sarakstu iesniegšana, dalības atzīmes veikšana par piedalīšanos vēlēšanās, balsu skaitīšana (iekļauj vēlēšanu zīmju atpazīšanu), vēlēšanu gaitas protokolēšana vēlēšanu gaitas žurnālā un

balsu skaitīšanas protokolā, vēlēšanu datu publicēšana, kā arī vēlēšanu zīmju maketēšana, vēlēšanu procesa pavadību un nozīmīgu notikumu fiksāciju;

- Parakstu vākšanas sistēma (turpmāk – PVS), kas apkopo informāciju par parakstu vākšanu par politisko partiju, to apvienību un biedrību iesniegtajiem likumprojektiem, kā arī par Latvijas Republikas Saeimas (turpmāk –Saeima) atsaukšanas ierosinājumiem. Sistēma nodrošina iespēju CVK atbildīgajiem speciālistiem sagatavot publicējamās iniciatīvas, apkopot iedzīvotāju parakstus par šīm iniciatīvām, apkopot datus par saņemtajiem derīgajiem parakstiem un to skaitu. Elektroniskā veidā iedzīvotāji par iniciatīvām var parakstīties VRAA uzturētā e-pakalpojumā “Parakstīšanās par vēlēšanu iniciatīvām”, kurš pieejams Valsts pārvaldes pakalpojumu portālā Latvija.gov.lv ;
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – PMLP) e-pakalpojums “Vēlēšanu datu pārvaldība”, kas nodrošina iespējas gan vēlēšanu vēlēšanu apgabala noskaidrošanai (t.sk. ārvalstīs) un maiņai, gan reģistrācijai balsošanai pa pastu.

Vairumam šo sistēmu ir atsevišķi paveidi, kas tika izstrādāti konkrētu vēlēšanu procesu organizēšanai (atsevišķi Saeimas vēlēšanām, pašvaldību vēlēšanām un Eiropas Parlamenta vēlēšanām), kas padara sistēmu uzturēšanu un attīstību komplicētu un neefektīvu.

Jāuzsver, ka vairākus gadus vēlēšanu sistēmu kodols nebija valsts īpašumā, bet tika izmantots kā programmatūras pakalpojums (angl. - *Software as a service*), taču reaģējot uz Valsts kontroles sagatavoto ziņojumu “Par Centrālās vēlēšanu komisijas 2019.gada pārskatu”¹, CVK un PMLP, pēc konsultācijām ar Finanšu ministriju, pieņēma lēmumu šo programmatūru iegādāties valsts īpašumā. CVK un PMLP to sāka īstenot pakāpeniski, tādējādi pašlaik valsts īpašumā ir tikai daļa no iepriekšējos gados izmantotās funkcionalitātes. Pašlaik valsts īpašumā nav vienīgi ETVR Saeimas vēlēšanu versija, bet pārējās ETVR versijas (pašvaldību domes un Eiropas Parlamenta vēlēšanu) un pārējās uzskaitītās sistēmas (FPRIS, VR, VVS, PVS, e-pakalpojums “Vēlēšanu datu pārvaldība”) ir valsts īpašumā. Papildus norādāms, ka PMLP ir procesā par īpašumtiesību un autortiesību sakārtošanu attiecībā uz ETVR Saeimas vēlēšanu versiju. Šobrīd nav prognozējams termiņš šo jautājumu sakārtošanas pabeigšanai.

Atbilstoši Ministru kabineta 2023.gada 13.jūnija sēdes protokollēmuma (protokola Nr. 32, 63. §) 7.punktam VRAA piesaistīja konsultantu (SIA “Ernst & Young Baltic”), kurš ir veicis pašreizējo sistēmu un e-pakalpojumu aktuālāko versiju analīzi, ieskaitot pieejamās tehniskās dokumentācijas analīzi, informācijas sistēmu un e-pakalpojumu komponentu un to ievainojamību identificēšanu, kā arī šo sistēmu attīstības lietderīguma un risku analīzi (skatīt 1.-3.pielikumus).

Analizējot valsts īpašumā esošās sistēmas koda funkcionalitāti, tika konstatētas vairākas neatbilstības pašreizējām CVK vajadzībām, no kurām galvenās ir šādas:

- vairākas sistēmu komponentes nav gatavas paralēlu procesu īstenošanai, kas neļauj izmantot esošās sistēmu komponentes vairākiem vēlēšanu procesiem (piemēram, kādu no kārtējām vēlēšanām apvienojot to ar ārkārtas vēlēšanām vai tautas nobalsošanu), kas arī ir šķērslis Vietējo pašvaldību referenduma likuma normu operatīvai ieviešanai;

¹ Pieejams <https://lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslegtas-revizijas/par-centralas-velesanu-komisijas-2019gada-parskata-sagatavosanas-pareizibu>

- netiek nodrošināta iepriekšēja balsošana elektroniski, kas ir paredzēta Vietējo pašvaldību referenduma likumā efektīvu līdzekļu izmantošanas nolūkā un bija noteikta kā vienīgā iepriekšējās balsošanas iespēja;
- izmantotās pieejas pie vēlēšanu zīmju dizaina un aizpildīšanas kārtības dēļ kandidātu svītrojumu atpazīšanas procents ir bijis nepietiekams, un tas ir jāpaaugstina.

Nemot vērā, ka CVK sistēmu komponentu ekspluatācija tika uzsākta 2013.gadā, var konstatēt, ka šobrīd sistēmai ir iestājies novecošanas posms, kas kopā ar iepriekš uzskaitītajām funkcionālajām nepilnībām pieprasa vairāku vēlēšanu sistēmu komponentu modernizāciju. Vienlaikus tiek konstatēts, ka vairākas PMLP rīcībā esošās sistēmas (FPRIS, VR un ETVR), kas ir saistītas ar CVK sistēmām, kā arī PMLP e-pakalpojums “Vēlētāju datu pārvaldība” ir salīdzinoši nesen izstrādātas sistēmas, kuru ekspluatācija uzsākta 2021.gadā.

3. Piedāvātā rīcība un atbildības sadalījums

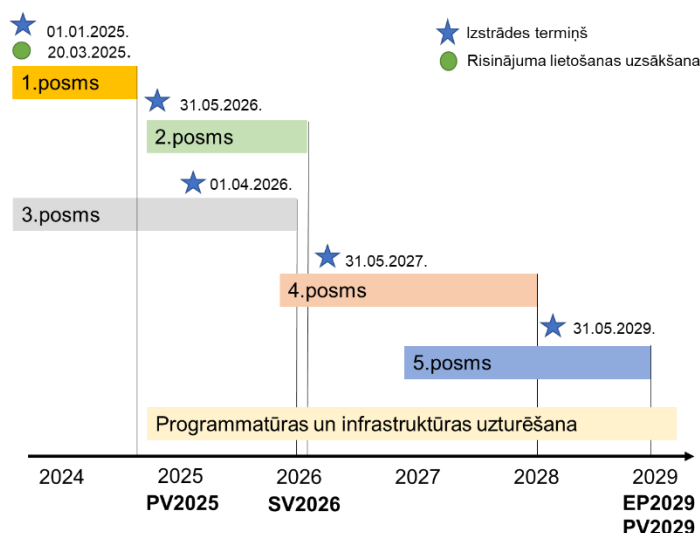
CVK, VRAA un PMLP, piesaistot konsultantu (SIA “Ernst & Young Baltic”), pamatojoties uz esošās situācijas un risinājumu analīzi, kā arī balstoties uz veikto ārvalstu pieredzes analīzi, ir sagatavojuši priekšlikumus tālākai vēlēšanu informācijas sistēmu attīstībai (skatīt 1.pielikumu). CVK īpašumā esošā VVS sistēma, ņemot vērā konsultanta atzinumā sniegto informāciju par konstatētajiem riskiem (t.sk. drošības), netiks attīstīta un izmantota vēlēšanu procesa nodrošināšanā.

Atbilstoši konsultanta (SIA “Ernst & Young Baltic”) sniegtajam priekšlikumam, ir akceptēta rekomendācija **virzīties uz Vienotas digitālās vēlēšanu platformas (turpmāk – Vēlēšanu platforma) izveidi, pakāpeniski pārbūvējot fragmentētos risinājumus.** Plānots, ka Vēlēšanu platforma nodrošinās visu vēlēšanu, tautas balsošanas un referendumu procesu nodrošināšanai esošo risinājumu apvienošanu vienotā arhitektūrā. Vienlaikus netiek plānots ierobežot programmatūras izstrādes stratēģiju, pieļaujot gan veidot platformu no jauna, gan izmantot valsts īpašumā esošās vēlēšanu informācijas sistēmas komponentes, gan izmantot citas iespējamo piegādātāju rīcībā esošas komponentes.

Vēlēšanu platformas izstrādi plānots veikt vairākos posmos:

1. 2025.gada pašvaldību vēlēšanu procesa organizēšanai nepieciešams nodrošināt kritiskākās vēlēšanu procesa funkcijas (izdevumi plānoti 2024.gadā).
2. Balsošanas funkcijas ieviešana pašvaldību referendumos (izdevumi ir plānoti 2025.gadā).
3. 2026.gada Saeimas vēlēšanu organizēšanai nepieciešamā funkcionalitāte (izdevumi tiek plānoti 2026.gadā).
4. VR un ETVR nomaiņu ar pilnīgi jaunu risinājumu, kas tiks integrēts jaunajā Vēlēšanu platformā (izdevumi plānoti 2027.-2029.gadā);
5. Līdz 2029.gadam plānots pabeigt modulāras Vēlēšanu platformas izstrādi (t.sk. izstrādājot un pakāpeniski ieviešot interneta balsošanas moduli, par kura nepieciešamību būs jāpieņem atsevišķs lēmums), kas ļautu nodrošināt vienlaikus gan Eiropas Parlamenta, gan pašvaldību vēlēšanas.

Izstrādes laika grafika shematiskais attēls ir pieejams 1.attēlā:

1.attēls Shematiskais posmu laika grafiks

No ārvalstīs izmantoto tehnoloģiju izpētes var secināt, ka ir iespējams būtiski uzlabot skenētā teksta atpazīšanas precizitāti līdz vismaz 98%, bet tas prasa ieguldījumus tehnoloģiskajos risinājumos (atsevišķa aplikācijā) un iekārtās (skeneru modernizācijā). Papildus precizitāti var uzlabot vienkāršojot vēlēšanu zīmju dizainu tā, lai skenera iekārtai būtu vieglāk uztvert aizpildītos laukus. Līdz ar to tiek piedāvāts modernizēt vēlēšanu zīmju skenēšanas aplikāciju, vienlaikus mainot gan vēlēšanu zīmju dizainu (ieviešot mašīnlasāmo dizainu, atsakoties no svītrojumiem, kas ievērojami samazina skenēšanas precizitāti), gan vēlēšanu zīmju aizpildīšanas principus (plusu un svītrojumu vietā var tikt ieviesta vienotā “par un pret atzīmju pieeja”, kas var tikt izmantota gan referendumos, gan vēlēšanu procesos).

Plānots, ka lēmums par nepieciešamību atsevišķā projektā paredzēt elektroniskā balsošanu (e-vēlēšanas) tiks pieņemts projekta iesnieguma sagatavošanas laikā, balstoties uz vietējo pašvaldību referendumu balsošanas risinājuma rezultātiem.

Vienlaikus ir identificēta nepieciešamības sakārtot tiesību aktu līmenī starpiestāžu sadarbības un atbildības pamatprincipus. Tiek piedāvāts izmantot šādu atbildības sadalījumu līdz CVK pārziņā esošu informācijas modernizācijas procesa noslēgumam (vai vismaz līdz pirmo trīs posmu noslēgumam):

- CVK – vēlēšanu, referendumu un saistīto procesu noteicējs jeb attiecīgās vēlēšanu platformas un saistīto e-pakalpojumu procesu pārzinis;
- Valsts kanceleja - augsta līmeņa procesu koordinators, nodrošinot iesaistīto iestāžu darba koordināciju vismaz līdz krīzes pilnai pārvarēšanai (provizoriski līdz Saeimas vēlēšanām 2026.gadā);
- VRAA –kas attiecībā uz Vēlēšanu platformu nodrošinās šādu funkciju realizāciju:
 - vēlēšanu platformas pārvaldību (uzturēšanu, attīstību atbilstoši pārziņa prasībām, ekspluatācijas atbalstu),
 - standarta nefunkcionālo prasību definēšanu,
 - izstrādes (t.sk. saistīto iepirkumu) procesu koordinēšanu,
 - drošības un veiktspējas auditu pakalpojumu saņemšanas nodrošināšanu,
 - drošības pārvaldības organizēšanu sadarbībā ar CERT un drošības iestādēm to kompetences ietvaros;

- PMLP – VR un FPRIS sistēmu pārzinis, kas ir atbildīgs par savlaicīgu vēlēšanu datu sagatavošanu un pārbaudi, kā arī pārejas posmā (līdz nodošanai VRAA pārvaldībā, kas pašlaik tiek plānota līdz 2024. gada septembrim) ETVR pārzinis, kas nodrošina attiecīgas sistēmas darbību, kā arī zināšanu, programmatūras un dokumentācijas nodošanu par ETVR un saistītajiem procesiem;
- Valsts elektroniskā sakaru pakalpojumu centrs, kas nodrošinās šādas funkcijas – infrastruktūras izmantošanas prasību definēšana, datu centra un infrastruktūras pakalpojumu nodrošināšana un informācijas sniegšana par iepriekšējo vēlēšanu sistēmu darbības rādītājiem.

4. Papildresursi un to pamatojums

Konsultants (SIA “Ernst & Young Baltic”) ir veicis sistēmu modernizācijai indikatīvi nepieciešamā finansējuma aprēķinu, kurš ir apkopots 1.tabulā:

1.tabula Indikatīvās investīcijas vēlēšanu platformas pilnveidošanā²

Izmaksu pozīcijas	Finansējuma avots	Nepieciešamais finansējums, EUR (ar PVN)						Kopā
		2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	
Programmatūras izstrāde		2 250 000	1 800 000	1 715 964	950 000	1 200 000	300 000	8 215 964
1. Posms (uz PV2025)	ANM*	2 050 000						2 050 000
	Papildus nepieciešamais	200 000	650 000					850 000
2. Posms (referendumiem)	ANM*		800 000					800 000
	Papildus nepieciešamais		350 000					350 000
3. Posms (SV2026)	ERAF			1 250 000 ³				1 250 000
4. Posms (līdz 2027.gadam)	ERAF				650 000	500 000	300 000	1 450 000
5. Posms (līdz 2029.gadam)	ERAF				300 000	700 000		1 000 000
Papildposms - Skenēšanas iekārtu maiņa	valsts budžets			465 964				465 964

* norādīts ANM finansējums tikai attiecībā uz vēlēšanu platformas un saistīto sistēmu pilnveidošanu 2,85 milj. euro

Veicot esošās situācijas un tiesību aktu analīzi tika konstatēts, ka kaut arī pirmšķietami visu vēlēšanu (Eiropas Parlamenta, Saeimas un pašvaldību) balsošana notiek līdzīgi - nedēļas laikā, tomēr tā nav, jo Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanās tiek izmantots iepriekšējās balsošanas process, savukārt, Saeimas vēlēšanu gadījumā notiek balss nodošana glabāšanai. Pēc būtības abiem procesiem ir vienāds mērķis - nodrošināt iespēju nobalsot pirms vēlēšanu pamatdienas. Process balss nodošanas glabāšanai ir izveidots, lai apietu Latvijas Republikas Satversmes 11.pantā noteikto ierobežojumu, ka Saeimas vēlēšanas notiek tikai vienā dienā (“Saeimas vēlēšanas izdarāmas oktobra mēneša pirmajā sestdienā.”). No sistēmas veidošanas viedokļa tie ir atšķirīgi procesi (jo glabāšanai nodoto balss var balsošanas nedēļas laikā nomainīt vai paņemt atpakaļ), kuru atbalstam ir nepieciešams paredzēt atbalstu Vēlēšanu platformā, ja netiks veikta tiesību aktu harmonizēšana. Nepieciešamā finansējuma apjoms var tikt ievērojami samazināts (pēc provizoriskiem aprēķiniem - līdz 1 miljonom ar PVN eiro), ja

² Neiekļauj PMLP piešķirto finansējumu, kas ir saistīts ar pašlaik notiekošajiem procesiem Eiropas Parlamenta vēlēšanu nodrošināšanai 2024.gadā.

³ Nepieciešamā finansējuma apjoms var tikt samazināt par apmēram 1 milj. EUR, veicot grozījumus Satversmē, unificējot iepriekšējās balsošanas procesu visos vēlēšanu veidos.

tiek veikti grozījumi Latvijas Republikas Satversmē, paredzot iepriekšējās balsošanas procesu (vēlēšanu nedēļā) esošās balsu nodošanas glabāšanā vietā⁴.

Jāņem vērā, ka, ievērojot informācijas pieejamības ierobežojumus, veicot nepieciešamo finanšu līdzekļu novērtējumu netika komunicēts ar informācijas sistēmu izstrādes nozares pārstāvjiem, tāpēc novērtējumu precizitāte ir ierobežota ar iesaistītā personāla ekspertu novērtējumu.

Vēlēšanu platformas izveidi pamatā ir plānots finansēt no secīgiem Atvērēšanas un noturības mehānisma (ANM) un Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu līdzekļiem. Savukārt finansējumu tās uzturēšanai ir plānots pieprasīt valsts budžetā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, paredzot šajā finansējumā finanšu līdzekļus infrastruktūras nodrošināšanai, informācija sistēmas uzturēšanai, drošības pārvaldībai, iekārtām, kā arī drošības, veikspējas un citu auditu veikšanai u.tml.

Lai izvairītos no situācijas, ka nacionālā vēlēšanu platforma ir atkarīga no viena programmatūras pakalpojumu sniedzēja, nepieciešams visu platformu sadalīt vairākos funkcionālo moduļu blokos, piemēram:

1) vēlēšanu zīmju dizainēšana un skenēšana, kā arī iecirkņos saskaitīto rezultātu nodošanas pamatsistēma;

2) pamatsistēma, kas paredz sasaisti VR un ETVR, nodrošinās lietotāju pārvaldību, vēlēšanu gaitas žurnālu un rezultātu apkopošanu, kā arī nodošanu publiskajiem portāliem;

3) iekšējais izziņu (informācijas saņemšana no vairākiem reģistriem) un e-pakalpojumu, t.sk. e-referendumu un elektroniskās balsošanas modulis, kas tiktu nodots trīs atsevišķiem programmatūras izstrādes pakalpojumu sniedzējiem. Detalizēta informācija par plānotajiem 1. un 2.posma iepirkumu realizēšanas kārtību ir iekļauta šā ziņojuma 4.pielikumā "Iepirkumu veikšanas kārtība un tās pamatojums".

Veicot detalizētu analīzi ir konstatēts, ka ANM projektam "Vēlēšanu procesu digitalizācija un automatizācija" (kas īstenojams Eiropas Savienības Atvērēšanas un noturības mehānisma plāna 2. komponentes "Digitālā transformācija" 2.1. reformu un investīciju virziena "Valsts pārvaldes, tai skaitā pašvaldību, digitālā transformācija" ietvaros) paredzētais finansējuma apjoms 3,36 milj. EUR bez PVN, kā arī kopējā PVN summa 635 040 EUR. Šis finansējums ietver sevī finansējumu Vēlēšanu platformas pilnveidošanai un saistīto mācību materiāli izstrādei 2,974 milj. EUR ar PVN apmērā (t.sk. Vēlēšanu platformas un saistīto sistēmu pilnveidošanai - 2,850 milj. EUR ar PVN un sistēmas platformas lietotāju mācību materiālu izstrādei - 0,124 milj. ar PVN), finansējumu piesaistīto konsultantu pakalpojumu apmaksai 0,14641 milj. EUR ar PVN apmērā, publicitātes un komunikācijas pakalpojumiem 0,121 milj. EUR ar PVN, finansējumu saistīto ārējo sistēmu pilnveidojumiem 0,0605 milj. EUR ar PVN, finansējumu drošības un veikspējas auditiem 0,0605 milj. EUR ar PVN, finansējumu CVK personāla apmaksai (jeb projekta īstenošanai, vadībai un administrēšanai) 0,336 milj. EUR, kā arī finansējumu mākoņpakalpojumu infrastruktūras apmaksai projekta īstenošanas laikā 0,29663 milj. EUR ar PVN apmērā) un provizoriski nav pietiekošs pirmā un otrā posma realizācijai pilnā apjomā⁵. Papildfinansējums ir nepieciešams šādām 1. un 2. posma aktivitātēm:

- publiskās tīmekļa vietnes veidošanai, kas informēs par balsošanu rezultātiem,

⁴ Lai nodrošinātu tiesību aktu harmonizēšanu līdz ar grozījumiem Latvijas Republikas Satversmē būs nepieciešams veikt attiecīgus grozījumus Saeimas vēlēšanu likumā, kuru izstrādi koordinēs VARAM un CVK.

⁵ Nepieciešamais finansējuma apjoms tiks precizēts, veicot iepirkuma procesu, vienlaikus ar provizoriski trūkstošā finansējuma avotu apzināšanu.

- Vēlēšanu platformas integrācijai ar ārējiem reģistriem,
- ETVR uzlabojumiem;
- PMLP pārziņā esošā Vēlētāju reģistra pilnveidošanai pašvaldību referendumu nodrošināšanas vajadzībām⁶.

Papildfinansējumu iepriekšuzskaitīto 1. un 2. posma aktivitātēm varētu nodrošināt, pārskatot ANM programmas IKT projektu finansējumu vai, gadījumā ja plānoto ANM projektos ietaupītais finansējums nebūs pietiekošs, tad būtu jāvērtē citus finansējuma avotus (piemēram, pieprasot finansējumu no budžeta resora "74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" budžeta programmā 21.00.00 "Finansējums vēlēšanu nodrošināšanai" rezervētā finansējuma vai sagatavojot atsevišķu prioritāro pasākumu Ministru kabinetā likumprojekta "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam" sagatavošanas un izskatīšanas procesā kopā ar visu ministriju un centrālo valsts iestāžu prioritāro pasākumu pieteikumiem atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām). ANM veiksmīgajai projekta realizācijai, programmatūras izstrādes izdevumu samazināšanai, kā arī projekta rezultātu ilgtspējas nodrošināšanai ir nepieciešams pašlaik vēlēšanu komisiju rīcībā esošo iekārtu modernizāciju 1098 iekārtām (iegādājoties katram vēlēšanu iecirknim pa vienai jaunajai iekārtai, kā arī nodrošinot, ka katrai pašvaldībai ir pieejama vēl viena rezerves iekārta). Detalizētas prasības iekārtām tiks noteiktas Vēlēšanu platformas detalizētas projektēšanas un izstrādes posmā, tomēr šāda līmeņa iekārtu cena tirgū ir ap 485 EUR/gab.⁷, bet kopēja vērtība, ņemot vērā vairuma atlaidi (kas varētu sasniegt līdz 12,5%), var sasniegt 465 963,75 EUR ar PVN. Šo iepirkumu varētu organizēt VRAA 2025.gadā, ja, izskatot likumprojektu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", tiks apstiprināts attiecīgais prioritārā pasākuma pieteikums. Finansējums nepieciešams CVK, kura plānota kā maksājumu veicēja par iekārtu iegādi. Gadījumā, ja attiecīgais finansējums netiks atrasts, vairākos vēlēšanu iecirkņos pašlaik pieejamā tehnika var nebūt savietojama ar Vēlēšanas platformas programmatūru, kas novedīs pie tā, ka šādos iecirkņos rezultātu skaitīšana būs jāveic manuāli, kas nav ieteicamais attīstības scenārijs.

Izstrādājot likumprojektu "Par valsts budžetu 2024. gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026. gadam" atbilstoši Ministru kabineta 2023.gada 13. jūnija sēdes protokollēmuma (protokola Nr.32 63.§) 9.punktam budžeta resora "74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" budžeta programmā 21.00.00 "Finansējums vēlēšanu nodrošināšanai" tika rezervēts finansējums Eiropas Parlamenta vēlēšanu nodrošināšanai un atbalstam vēlēšanu organizēšanā 2024. gadam 1 929 018 euro apmērā, 2025. gadam 817 611 un 2026. gadam 817 611 euro apmērā, kuru iesaistītās ministrijas var pieprasīt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, tai skaitā attiecībā uz ETVR atlīdzības nodrošināšanai amata vietām, kas tiek pārdalītas no IeM uz VARAM saskaņā ar Ministru kabineta 2023.gada 13. jūnija sēdes protokollēmuma (protokola Nr.32 63.§) 12.punktā noteikto.

Nekāda veida papildu finansējums 1. un 2. posma realizācijai (neatliekami un steidzami darbi vietējo pašvaldību referendumu un pašvaldību vēlēšanu nodrošināšanai) pašlaik nav plānots (izņemot izdevumus, kas ir saistīti ar attiecīgā vēlēšanu vai referendumu procesa norisi

⁶ Saskaņā ar likumu "Grozījumi Vēlētāju reģistra likumā", kas pieņemts 06.12.2023., balsotāju datu apstrāde Vēlētāju reģistrā vietējas pašvaldības referendumu nodrošināšanai nav paredzēta līdz 2025. gada 1. augustam. Līdz šim laikam, ja kāda iniciatīva savāks nepieciešamo parakstu skaitu, PMLP izsniegs pašvaldību vēlēšanu komisijai atbilstoši vēlētāju sarakstu manuālai referendumu organizēšanai.

⁷ Sk. viena no potenciāliem variantiem cenas interneta veikalos: <https://www.salidzini.lv/cena?q=Avision+AD240U>

jeb piemēram, vēlēšanu iecirkņu darbības nodrošināšanu un vēlēšanu zīmju sagatavošanu), tādējādi ir konstatējams, ka 1. un 2.posma realizācijas laikā tiks novērsts iepriekš CVK konstatētais kapacitātes trūkumu IKT projektu īstenošanā, jo:

- projekta realizācijai VRAA personālam finansējums ir pārdalīts atbilstoši Ministru kabineta 2023.gada 26.septembra sēdes protokola Nr.47 43. § 14.punktam (2024. gadam 396 424 EUR apmērā, 2025. gadam 298 278 EUR apmērā un 2026. gadam 311 430 EUR apmērā, tai skaitā 5 amata vietu atlīdzībai 2024.gadā 281 424 EUR apmērā, 2025.gadam 298 278 EUR apmērā un 2026.gadam 311 430 EUR apmērā, kā arī konsultāciju pakalpojumam 2024.gadam 115 000 EUR apmērā);
- CVK personāla finansējums (projekta laikā) ir iekļauts ANM projekta īstenošanas, vadības un administrēšanas izdevumos (laika posmam no 2024.gada sākuma līdz 2026.gada maijam 336 tūkst. EUR apmērā);
- ETVR personāla apmaksa 2024.gada 1.pusgadā plānota PMLP piešķirtā 2024.gada budžeta ietvaros, savukārt turpmāk nepieciešamo finansējumu jau VARAM plāno pieprasīt no budžeta resora “74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” programmā 21.00.00 “Finansējums vēlēšanu nodrošināšanai” rezervētā finansējuma (ņemot vērā iepriekšējā rindkopā izklāstīto).”.

ANM projekta rezultātu uzturēšanas finansējums tiks pieprasīts noteiktajā kārtībā un tā provizorisks finansējums ir aprakstīts attiecīgā MK rīkojuma projekta “Par Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 2. komponentes “Digitālā transformācija” 2.1. reformu un investīciju virziena “Valsts pārvaldes, tai skaitā pašvaldību, digitālā transformācija” investīcijas 2.1.3.1.i. “Datu pieejamība, koplietošana un analītika” projekta “Vēlēšanu procesa digitalizācija un automatizācija” pases un centralizētas funkcijas vai koplietošanas pakalpojumu attīstības plāna apstiprināšanu dokumentācijas komplektā (sk. 23-TA-3152).

Vienlaikus ar ERAF projekta pieteikuma izstrādi tiks izvērtēti ANM projektā (1.un 2.posmā) sasniegti rezultāti un tiks pieņemti turpmāki lēmumi par Vēlēšanu platformas turpmāko pilnveidošanas procesu, t.sk. par nepieciešamajām korekcijām 3.-5.posmu laika grafikā, plānotajā darba apjomā un/vai nepieciešamā finansējuma apjomā.

5. Piedāvāto risinājumu ieviešanai nepieciešamie lēmumi un turpmākā rīcība

Lai nodrošinātu veiksmīgu Vēlēšanu platformas izveidi, ir nepieciešams:

1. Pieņemt zināšanai informatīvo ziņojumu “Par vēlēšanu procesu nodrošināšanai nepieciešamo informācijas un komunikācijas tehnoloģiju, resursu apjomu un ilgtermiņa vīziju”.
2. Turpmākā rīcība ir atspoguļota Ministru kabineta sēdes protokollēmumā, kuram ir noteikts ierobežotas pieejamības statuss.

Pielikumā:

- 1.pielikums “Risinājuma ilgtermiņa attīstības plāns” ar pielikumu – konsultanta SIA “Ernst & Young Baltic” sagatavotie dokumenti (ierobežotas pieejamības informācija);

- 2.pielikums “Biznesa procesu salīdzinājums ar ārvalstu pieredzi no publiski pieejamajiem informācijas avotiem” – konsultanta SIA “Ernst &Young Baltic” sagatavots dokuments (ierobežotas pieejamības informācija);
- 3.pielikums “Esošās situācijas ziņojums un risinājuma tehnoloģiskais audits” – konsultanta SIA “Ernst &Young Baltic” sagatavots dokuments ar trīs pielikumiem (ierobežotas pieejamības informācija);
- 4.pielikums Iepirkumu veikšanas kārtība un tās pamatojums (ierobežotas pieejamības informācija).

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministre

I.Bērziņa

Edgars Cīrulis, 67079005,

Edgars.Cirulis@vraa.gov.lv

Ilze Auliciema, 67026949

Ilze.Auliciema@varam.gov.lv